

**KOMISE PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ
AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY**

COMMITTEE FOR THE ENVIRONMENT
OF THE CZECH ACADEMY OF SCIENCES

Národní tř. 3, 117 20 Praha

Stanovisko KŽP AV ČR k novele zákona o ochraně zemědělského půdního fondu

Poslanci mají zanedlouho projednávat Senátem připomínkový návrh novely zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu (ZPF). Současně vychází sborník ze seminářů komise pro životní prostředí AV ČR „Povodně a sucho: krajina jako základ řešení“ (podpořeného MŽP a MZe), který v této souvislosti obsahuje výsledky vědeckých studií, které je třeba při jednání vzít v úvahu.

Vláda ČR se ve svém programovém prohlášení zavázala k posílení ochrany orné půdy a půdního fondu. **Předložila však novelu zákona, která snižuje poplatky za zábor půdy, ty přitom představují jediný skutečně účinný ekonomický nástroj na ochranu půdy.** Stávající výše poplatků za zábor půdy nestačí na motivaci developerů k vyššímu využití starých průmyslových areálů (tzv. *brownfields*) či méně atraktivního nezastavěného území. V ekologicky citlivých územích se již poplatek nemá násobit všemi koeficienty ekologických vah, ale pouze jedním (nejvyšším) koeficientem. Poslanecká sněmovna výjimku rozšířila a Senát prosadil další dramatický nárůst výjimek. **Nižší poplatky za zábor půdy se mají platit pro veškeré dálnice i silnice včetně souvisejících dopravních staveb nebo státem podporované průmyslové stavby či výrobní haly a sklady zařazené do územního plánu obce či kraje kdykoliv v minulosti i budoucnosti.**

Půda je nenahraditelný přírodní zdroj, ke kterému musíme přistupovat tak, aby zůstal zachován i pro další generace. Degradční procesy v krajině spustilo ekonomické vyvlastnění zemědělských půd již v 50. letech minulého století, mezi něž patří velkoplošné využívání zemědělských ploch, chemizace půd a půdních vod, nadměrná eroze a likvidace biologické rozmanitosti. Bohužel změnu v této oblasti nepřinesla ani změna režimu v listopadu 1989. Plné 2/3 rozlohy zemědělských půd jsou stále postiženy vodní a větrnou erozí. Téměř polovina půd je utužena používáním těžké techniky. Retenční schopnost krajiny pro vodu je podstatně snížena. Ročně v České republice ubude zhruba 5000 ha orné půdy.

Pro nakládání s půdou a krajinou neexistují dnes v ČR prakticky žádná závazná pravidla. V důsledku toho její kvalita neustále klesá. Nepříznivou situaci dále zhoršuje bezplánovitý výprodej zemědělských půd pro výstavbu překládových hal, příměstských sídlišť apod., zatímco v obcích narůstá počet opuštěných průmyslových objektů. Východiskem je politika územního plánování, která pojme kulturní krajinu jako prostor, při jehož využívání se budou stejnou měrou respektovat ekologická, kulturní a ekonomická hlediska a zajistí se jejich rovnováha. Odkazujeme na Stanovisko KŽP AV ČR z 16. 6. 2014 a na příspěvky ve sborníku včetně předmluv šéfredakce premiéra a ministrů zemědělství a životního prostředí.

Účastníci seminářů opakovaně konstatovali, že kvůli neustále klesající kvalitě půdy není česká krajina schopna absorbovat nadměrné dešťové srážky. Půda zbavená organické hmoty nemůže vázat vodu, která by mohla být k dispozici pro plodiny v suchých obdobích. **Každoroční ztráty na přírodním kapitálu zemědělské půdy a zemědělské produkci dosahují desítek miliard korun.** Přestože novela zákona o ochraně ZPF navrhuje řadu pozitivních opatření (např. rozšíření kompetencí ČIŽP v oblasti ochrany kvality zemědělské půdy), **senátní výjimky ruší smysl zákonné ochrany půdy, a povedou k rozsáhlému nárůstu ničení kvalitní zemědělské půdy u nás a k možnému budoucímu nedostatku potravin.** Jsme přesvědčení, že s pozměňovacími návrhy Senátu by měl být vysloven nesouhlas, protože neodpovídají svému účelu, tj. ochraně půdy.

Schváleno na schůzi KŽP AV ČR dne 27. ledna 2015

V Praze dne 3. 2. 2015

MUDr. Radim Šrám, DrSc.
předseda KŽP AV ČR